

FINNWATCHIN SUOSITUS ELÄMISEEN RIITTÄVÄN PALKAN LASKENTAMALLIKSI

Määritelmä	<p>Elämiseen riittävä palkka on työntekijän säännöllisenä työaikana ansaitsema käteen jäävä palkka, jolla työntekijä kykenee hankkimaan itselleen ja perheelleen perustasoisen, mutta ihmisarvoisen ja paikallisesti hyväksyttävän elintason. Palkka riittää tyydyttämään työntekijän ja hänen perheensä perustarpeet – riittävän ravinnon, asumisen, vaatetuksen, terveydenhuollon, lasten koulutuksen jne. – sekä mahdollistaa pienimuotoisen säästämisen ja osallistumisen sosiaaliseen ja kulttuuriseen elämään.</p>
Laskentakaava <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: fit-content; margin: 10px auto;"> $\frac{e}{t} + s$ </div>	<p>e = perustasoisen ja hyväksyttävän elintason mukaiset elinkustannukset/kk perheessä (2 aikuista ja 2 lasta tai useampi lapsi, jos tyypillistä)</p> <p>t = kokoaikaisten työntekijöiden määrä kotitaloudessa (tyypillisen määrän vastinearvo eli $t = 1, \times$ TAI yksinkertaisena oletuksena $t = 1,5$ TAI $t = 1$, jolloin jälkimmäisessä tapauksessa $e =$ elinkustannukset – lastenhoitokulut)</p> <p>s = säästöosuus (10 %)</p>
Elinkustannusten laskemisen yleiset periaatteet	<ul style="list-style-type: none"> – lasketaan alueellisesti (huomioitava olennaiset elinkustannusten erot eri alueiden välillä) – lasketaan matalahintaisten, mutta riittävän hyvätasoisten perushyödykkeiden perusteella siten, kuin paikalliset niitä tyypillisesti ostavat (huomioitava tavat, tottumukset ja saatavuus) – hinnoissa tulee huomioida tarvittaessa kausivaihtelut (lähinnä ruoka, tarvittaessa muut) – määritettävä vähimmäisstandardit, joita vasten elinkustannukset lasketaan eri perustarpeiden osalta (näin vältetään toisintamasta köyhyyttä) – alueen taloudellinen kehitystaso otettava huomioon hyväksyttävyyssstandardia määritettäessä – hyödynnettävä monipuolisesti erilaisia tietolähteitä, kuten tilastoja, markkinaselvityksiä, työntekijäkyselyitä ja haastatteluita, paikallisten järjestöjen ja muiden sidosryhmien tietoja – tilastotietojen osoittamaa muiden hyödykeryhmien osuutta kotitalouksien kokonaiskulutuksesta voidaan käyttää vertailukohtana elinkustannusten kokonaisarvion riittävyyden tarkistamiseen – konsultoitava työntekijöiden edustajia ja muita sidosryhmiä arvioitujen elinkustannusten riittävyyden varmistamiseksi – tarvittaessa voidaan tehdä lisäyksiä/oikaisuja (+x %) esimerkiksi erilaisten piilokulujen ja aliraportoinnin huomioimiseksi
Ruoka ja juoma (riittävä ravinto)	<ul style="list-style-type: none"> – ravitsevan ja edullisen perusruokavalion mukaiset kuukausikulut lasketaan seuraavasti: <ol style="list-style-type: none"> (1) asetetaan energia- ja ravintotarpeen vähimmäismäärä (2) määritetään paikallisen perusruokavalion sisältö (3) selvitetään ruokakorin hinta – energiatarve: vähintään 2 100 kcal päivässä (FAO:n määrittämä globaali hyvän terveyden edellyttämä vähimmäismäärä) tai vähintään kansallisen köyhyysrajan yhteydessä määritetty energiatarve jos edellistä korkeampi; työntekijän energiatarvetta korottavana huomioitava työn fyysinen raskaus (aktiivisuustaso) – perusruokavalio FAO:n ja WHO:n ravitsemussuositusten mukainen (energiasta vähintään 10–15 % proteiineista, 15–30 % rasvoista, 55–75 % hiilihydraateista)
Asuminen	<ul style="list-style-type: none"> – tyypillisen perheen tarvitseman asuntopinta-alan mukainen hyväksyttävän ja perustasoisen asunnon keskivuokrahinta alueella; lisäksi sähkö-, vesi- ja muut käyttö- ja ylläpitokulut – hyväksyttävän tasoisen asumisen vertailukohtat: UN-Habitat, Habitat for Humanity ja muut järjestöt, joilla kansainvälisiä ja alueellisia standardeja ja ohjeita – tärkeää konsultoida sidosryhmiä
Muut palkalla tyydyttävät perustarpeet	<ul style="list-style-type: none"> – liikkuminen (joukkoliikenne, kaksipyöräiset ajoneuvot) – terveydenhoito – lasten koulutus (tyypilliset kulut, joiden vertailukohtana yksi lapsi peruskoulussa, toinen toisen asteen koulussa) – lastenhoito – kodin peruskalusteet ja välineet – viestintä (puhelin ja internet) – henkilökohtainen hygienia – virkistykselliset ja kulttuuriset aktiviteetit

Julkiset ja yksityiset palvelut	<ul style="list-style-type: none"> – elinkustannuksina huomioidaan vain ilmaisten/edullisten julkisten palveluiden käyttäminen – yksityiset maksulliset palvelut huomioidaan vain, jos halvempia julkisia palveluita ei ole tehokkaasti saatavilla tai ne eivät ole riittävän hyvätaoisia
Säästöt	<ul style="list-style-type: none"> – palkkaan 10 %:n lisäosuus ("köyhyyspuskuri") harkinnanvaraisia menoja, säästöjä ja ennakkoimattomia tilanteita varten (sairaudet, onnettomuudet, työttömyys, jne.)
Raha-avustukset lähisukulaishuolitukselle	<ul style="list-style-type: none"> – säännölliset raha-avustukset ydinperheen ulkopuolisille lähisukulaishuolitukselle (yleistä joissakin kehitysmaissa ja erityisesti siirtotyöntekijöiden keskuudessa)
Kotitalouden koko	<ul style="list-style-type: none"> – vähintään 4-henkinen perhe (2 aikuista ja 2 lasta) – kahta useampi lapsi, mikäli alueen perheissä on tyypillisesti enemmän lapsia elätettävänä
Tuloa ansaitsevien määrä kotitaloudessa	<ul style="list-style-type: none"> – 1,X kokoikäistä työntekijää per kotitalous (alueellisia keskimääriä vastaava kokoikäisten työntekijöiden vastinearvo) – voidaan laskea tai johtaa työllisyys- ja työttömyysasteita ja tyypillistä työtuntimäärää koskevan tilasto- tai muun tiedon perusteella – mittapuuna 1,5 elättäjää (vastinearvo ei yleensä voi olla tätä huomattavasti korkeampi); tätä suurempi luku tulee perustella ja varmistua sidosryhmien kanssa siitä, että se todella edustaa ihmisten pidemmän aikavälin työssäkäyntiä ja työmäärää riittävän suurella alueella – TAI: yksinkertaistuksena voidaan käyttää oletusta 1,5 kokoikäisestä työntekijästä (1 kokoikäinen ja 1 osa-aikainen) mikäli se vastaa suurin piirtein alueen keskimäärää eikä ole sen yli (varmistettava palkan riittävyys lastenhoitoon) – TAI: yksinkertaistuksena voidaan käyttää myös oletusta, jossa ei huomioida toisen vanhemman tuloja lainkaan, jolloin elinkustannuksina ei tarvitse huomioida lastenhoitokuluja (myös oletuksen mahdollisista vähäisistä vaikutuksista muiden kotitalouden kulujen – kuten puolison liikkumiskulujen – arvioimiseen voidaan keskustella työntekijöiden ja sidosryhmien kesken)
Työtunnit	<ul style="list-style-type: none"> – palkka ansaittava normaalien työtuntien puitteissa eli säännöllisenä työaikana (ei ylityitä) – ehdoton enimmäismäärä 48 tuntia viikossa
Luontoisedut	<ul style="list-style-type: none"> – palkkaa voidaan maksaa osaksi luontoisetuina vain, jos ne ovat lainmukaisia, reiluja ja kohtuullisia (säännöllisiä, sopivia ja hyödyllisiä, tavanomaisia, riittävän hyvätaoisia, kohtuuden mukaan arvostettuja) – luontoisetuina palkkaa voidaan maksaa vain pieni osuus, sillä työntekijöiden vapaus käyttää ansioitaan haluamallaan tavalla on turvattava (kokonaisuudessaan max 30 %) – bonuksia, tukia ja muita peruspalkan lisiä ei tule sisällyttää elämiseen riittävän palkan laskelmaan, koska ne ovat tavanomaisesti epäsäännöllisiä, määrältään vaihtelevia, ehdollisia ja epävarmoja
Verot ja muut pakolliset maksut	<ul style="list-style-type: none"> – palkkalaskelmaan on lisättävä lakisääteiset ja muut pakolliset maksut, kuten verot ja sosiaaliturvamaksut (terveys- ja työttömyysvakuutusmaksut, työeläkemaksut, jne.). – myös esimerkiksi ammattiliiton jäsenmaksut ja työntekijältä perittävät dokumentti- ja rekrytointimaksut, täydennyskoulutusmaksut ja muut työnantajalle kuuluvat työntekijälle aiheutuvat piilokulut huomioitava tapauskohtaisesti
Inflaatiotarkistus	<ul style="list-style-type: none"> – säännöllisesti ja vähintään vuosittain – vuosisykliä aiemmin kuluttajahintojen nopean ja suhteellisen suuren nousun vuoksi
Palkkalaskelman läpinäkyvyys	<ul style="list-style-type: none"> – laskelman tulee olla hyvin dokumentoitu – laskelman tulee olla läpinäkyvä: metodologia, käytetyt oletukset ja tietolähteet tulee kuvata yksityiskohtaisesti ja avoimesti
Sidosryhmien konsultointi	<ul style="list-style-type: none"> – työntekijöitä, ammattiliittoja ja kansalaisjärjestöjä osallistettava palkkalaskelman tekemiseen ja sen riittävyyden tarkistamiseen
Kollektiivisen neuvotteluoikeuden kunnioittaminen	<ul style="list-style-type: none"> – elämiseen riittävän vähimmäispalkan määrittämisellä ei voi korvata ammatillista järjestäytymistä ja kollektiivista sopimista